

ΜΙΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΕ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΝ, ΟΧΙ ΓΙΑ ΝΑ ΜΙΑΣ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ-ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Ερωτήσεις-ασκήσεις ανοικτού τύπου

1. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των κυρίων ονομάτων του κειμένου στον αριθμό που βρίσκονται.
2. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των δευτεροκλίτων προσηγορικών ονομάτων του κειμένου στον άλλο αριθμό.
3. Να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις των τριτοκλίτων προσηγορικών ονομάτων του κειμένου στον άλλο αριθμό και να δηλώσετε το γένος τους.
4. Των τύπων του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού, εφόσον αυτό είναι δυνατόν.
5. *homo inepte*: Να κλιθούν μαζί και στους δύο αριθμούς.
6. Να μεταφέρετε τα επίθετα του κειμένου στους άλλους βαθμούς, στην πτώση, στο γένος και στον αριθμό που βρίσκονται.
7. Να μεταφέρετε τις αντωνυμίες του κειμένου (πλην των προσωπικών) στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού και στα τρία γένη.
8. Να σχηματίσετε τα αντίστοιχα επιρρήματα των επιθέτων του κειμένου στο θετικό βαθμό (πλην του επιθέτου *inauditus*).
9. Να γραφούν όλοι οι τύποι της προστακτικής των ρημάτων της 2ης συζυγίας του κειμένου στη φωνή του βρίσκονται.
10. Να γίνει χρονική αντικατάσταση των ρημάτων της 3ης συζυγίας του κειμένου.
11. Των αποθετικών ρημάτων του κειμένου να γραφούν οι ενεργητικοί τύποι.
12. Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι όλων των ρημάτων του κειμένου και στις δύο φωνές, όπου αυτό είναι δυνατόν.
13. Να ξαναγραφούν οι παρακάτω περίοδοι, αφού μεταφερθούν οι κλιτοί τύποι στον άλλο αριθμό (στο αντίστοιχο πρόσωπο ή στην αντίστοιχη πτώση), εφόσον αυτό είναι νοηματικώς, συντακτικώς και γραμματικώς δυνατόν:
 - α) *Tu proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris.*
 - β) *Tu neminem scire atque intellegere vis, quae dicas.*

- γ) *Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis?*
 δ) *Id quod ab illo scriptum est, habe semper in memoria et in pectore.*
 ε) *Tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inauditum.*
14. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω περιόδους, αφού μεταφέρετε το ρήμα των κυρίων προτάσεων στην αντίστοιχη έγκλιση του παρατατικού και επιφέρετε τις απαιτούμενες αλλαγές ώστε οι νέες περίοδοι να είναι από συντακτικής πλευράς αποδεκτές.
- α) *Vivit, ut viri antiqui, sed loquitur, ut viri aetatis nostrae.*
 β) *Tu neminem scire atque intellegere vis, quae dicas.*
 γ) *Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis?*
 δ) *Id quod a poeta scriptum est, habet semper in memoria et in pectore.*
 ε) *Tamquam scopulum, sic fugis verbum insolens atque inauditum.*
15. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς του κειμένου.
16. Να δικαιολογήσετε τον συντακτικό ρόλο των τύπων που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση.
17. Να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται σε αιτιατική και να δικαιολογήσετε την πτώση τους.
18. Να προσδιορίσετε το είδος των απαρεμφάτων του κειμένου και να δικαιολογήσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκονται. Να δικαιολογήσετε την πτώση του υποκειμένου τους.
19. Να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς των παραβολικών προτάσεων του κειμένου.
20. Να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς των προτάσεων του κειμένου που εκφέρονται με υποτακτική.
21. Να εντοπίσετε τις προθέσεις του κειμένου και να προσέξετε τη σύνταξή τους.
22. Να εντοπίσετε τους συνδέσμους του κειμένου και να εξηγήσετε τον συντακτικό τους ρόλο.
23. *Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit.*: Να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ.²²¹

²²¹ Κατά τη διδασκαλία της ενότητας δεν πρέπει να δοθεί έμφαση στο φαινόμενο του πλαγίου λόγου, αφού περί αυτού θα γίνει διεξοδικά λόγος σε επόμενη ενότητα.

24. Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο χρησιμοποιώντας την πρόταση “*Hic me admonebat*” ως πρόταση εξάρτησης.²²²
- α) *Sic vive, ut viri antiqui, sed sic loquere, ut viri aetatis nostrae.*
- β) *Id quod a C. Caesare scriptum est, habe semper in memoria et in pectore.*
- γ) *Tamquam scopolum, sic fugias verbum insolens atque inauditum.*
25. Πώς μπορεί να εκφρασθεί με διαφορετικό τρόπο η έκφραση “*abhinc multis annis*”,²²³
26. Να μεταφραστούν στα Λατινικά:
- α) *Ο νεαρός μιλούσε όπως μιλούσαν οι αρχαίοι άνδρες, διότι εθαύμαζε την αρχαιότητα.*
- β) *Δεν μιλούσε όπως οι σύγχρονοί μας, αλλά σαν να ήταν αρχαίος Ρωμαίος, γιατί δεν ήθελε να καταλαβαίνει κανείς τι έλεγε.*
- γ) *Οι αρχαίοι άνδρες χρησιμοποιούσαν τη γλώσσα των συγχρόνων τους, ενώ εσύ, σαν να μην είσαι σύγχρονος, χρησιμοποιείς λόγο απαρχαιωμένο.*

2. Ερωτήσεις-ασκήσεις κλειστού (αντικειμενικού) τύπου

I. Άσκηση συμπλήρωσης κενών

1. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές:
- α) *Curius et Fabricius, antiquissimi viri, non utebantur Si-*
canorum aut Pelasgorum, sed sic, ut viri aetatis suae.
(loquor, verbum πληθ.)
- β) *Antiquiores et Horatii, non ut tu nunc*
....., sed plane et dilucide cum suis loquebantur. (loquor, Cu-
rius, Fabricius)
- γ) *Omnes admirabantur feminas illas, quod sic, quasi viri*
..... . (certo, sum)
- δ) *Omnes admirantur feminas illas, quod sic, quasi viri*
(certo, sum)

²²² Μετά το ρήμα “*admoneo*” είναι δυνατόν να ακολουθεί βουλητική πρόταση ή απαρέμφατο.

- ε) *Hic poetam honorabat ut puer* , *et monumentum eius, quod Neapoli iacebat, tamquam sanctum*
 (magister, templum, veneror)
- στ) *Ille similiter amabat feminam et* *ab* (amo, is θηλ.)
- ζ) *Vos similiter* *ac* *ab illis.* (honoro, amo)
- η) *Amicos* *ita debetis* *ac*
ut sese (vester, ipse, amo, honoro)
- θ) *Illa* *amaverat, proinde quasi ipsa eos*
 (puer, pario)
- ι) *Illa puellas amat, proinde quasi ipsa*
 (is, pario)

II. Ασκήσεις του τύπου “Σωστό-Λάθος”

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω χαρακτηρισμοί είναι ορθοί ή εσφαλμένοι και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>quae dicas</i> : αναφορική πρόταση	☐	☐
β) <i>antiquissimi viri</i> : επεξήγηση	☐	☐
γ) <i>his</i> : αφαιρετική συγκριτική	☐	☐
δ) <i>cum suis</i> : εμπρόθετος προσδ. της συνοδείας	☐	☐
ε) <i>Sicanorum</i> : γενική αντικειμενική	☐	☐
στ) <i>Italiam</i> : αντικείμενο του απαρ. “coluisse”	☐	☐
ζ) <i>sermone</i> : αντικείμενο του ρήματος “uteris”	☐	☐
η) <i>quod vis</i> : αιτιολογική πρόταση	☐	☐
θ) <i>antiquitatem</i> : αντικείμενο του απαρ. “placere”	☐	☐
ι) <i>scopulum</i> : κατηγορούμενο	☐	☐

²²³ Για την απάντηση βλ. Μ. Πασχάλης - Γ. Σαββαντίδης, *Λατινικά Λυκείου. Το βιβλίο του καθηγητή*, σ. 122.

2. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω περίοδοι ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Curius et Fabricius verbis Sicanorum et Pelasgorum utebantur.</i>	☐	☐
β) <i>Horatii, qui antiquiores Curio et Fabricio erant, plane ac dilucide cum suis locuti sunt.</i>	☐	☐
γ) <i>C. Gaesar scripsit: “Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere ut viri aetatis nostrae”.</i>	☐	☐
δ) <i>Mater Evandri sermone obsoleto utebatur, non sermone aetatis suae.</i>	☐	☐
ε) <i>Adolescens, de quo scriptor narrat, antiquitatem sibi placere dicebat, quod honesta et bona et modesta esset.</i>	☐	☐
στ) <i>Caesar admonebat: “Tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inauditum.”</i>	☐	☐
ζ) <i>Philosophus admonet adolescentem vivere sic, ut viri antiqui, sed sic loqui ut viri aetatis suae.</i>	☐	☐
η) <i>Sicani et Pelasgi primi coluisse Italiam dicuntur.</i>	☐	☐
θ) <i>Adolescens, de quo scriptor narrat, semper in memoria et in pectore habebat haec verba: “Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere ut viri aetatis nostrae.”</i>	☐	☐
ι) <i>Curius neminem scire atque intellegere volebat, quae diceret.</i>	☐	☐

III. Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής

1. Η πρόταση “ut consequaris” είναι:

- α) παραβολική
- β) χρονική
- γ) τελική
- δ) συμπερασματική

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

2. Ο τύπος “sermone” συντακτικώς είναι:

- α) αφαιρετική του μέσου
- β) αφαιρετική του τρόπου
- γ) αφαιρετική της αναφοράς
- δ) αφαιρετική της ιδιότητας
- ε) αντικείμενο

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο.

IV. Ασκήσεις σύζευξης

1. Στηριζόμενοι στο κείμενο να γράψετε δίπλα σε κάθε ερώτηση το γράμμα της αντίστοιχης απάντησης. Τέσσερις περίοδοι που καταχωρίζονται στη στήλη των απαντήσεων δεν ανταποκρίνονται σε αντίστοιχες ερωτήσεις.

Ερωτήσεις	Απαντήσεις
1) ☐ <i>Quo sermone Curius et Fabricius utebantur?</i>	α) <i>Sermone aetatis suae utebatur.</i>
2) ☐ <i>Erantne Curius et Fabricius antiquiores Horatiis an Horatii antiquiores Curio et Fabricio?</i>	β) <i>Sermone Pelasgorum aut Sicanorum utebantur.</i>
3) ☐ <i>Cur adulescens, de quo scriptor narrat, obsoleto sermone utebatur?</i>	γ) <i>Curius et Fabricius antiquiores Horatiis erant.</i>
4) ☐ <i>Qui primi coluisse Italiam dicuntur?</i>	δ) <i>Horatii antiquiores Curio et Fabricio erant.</i>
5) ☐ <i>Quid a C. Caesare de verbis insolentibus atque inauditis scriptum est?</i>	ε) <i>Sicani et Pelasgi.</i>
6) ☐ <i>Cui antiquitas placet?</i>	στ) <i>“Tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inauditum.”</i>
	ζ) <i>“Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere, ut viri aetatis nostrae.”</i>
	η) <i>Quia neminem scire atque intellegere volebat, quae diceret.</i>
	θ) <i>Adulescenti.</i>
	ι) <i>Sermone aetatis suae utebantur.</i>

2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τις σημασίες που δίδονται στη Β΄ στήλη αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν δύο σημασίες των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λατινική λέξη, την οποία θα πρέπει να συμπληρώσετε, ενώ στην Α΄ στήλη υπάρχουν δύο λατινικές λέξεις των οποίων δεν δίνονται οι αντίστοιχες σημασίες, τις οποίες επίσης θα πρέπει να συμπληρώσετε:

A	B
1) <i>antiquus</i>	☐ μιλώ
2) <i>plane</i>	☐ εποχή
3) <i>dilucide</i>	☐ αρχαίος
4) <i>loquor</i>	☐ καθαρά
5) <i>aetas</i>	☐ εδώ και πολλά χρόνια
6) <i>colo</i>	☐ απαρχαιωμένος
7) <i>intellego</i>	☐ σιωπώ
8) <i>taceo</i>	☐ ασυνήθιστος
9) <i>insolens</i>	☐ καταλαβαίνω
10) <i>obsoletus</i>	☐ σαν να
11)	☐
12)	☐

3. Βάσει του κειμένου να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α΄ στήλης με τους συντακτικούς όρους της Β΄ αναγράφοντας μέσα στο πλαίσιο τον αριθμό της αντίστοιχης λέξης της Α΄ στήλης. Στη Β΄ στήλη υπάρχουν τέσσερις όροι των οποίων δεν δίδεται η αντίστοιχη λέξη.

A	B
1) <i>antiquissimi viri</i>	☐ γενική κτητική
2) <i>his</i>	☐ υποκείμενο
3) <i>dilucide</i>	☐ επιθετικός προσδιορισμός
4) <i>neminem</i>	☐ παράθεση
5) <i>intellegere</i>	☐ αφαιρετική του μέτρου
6) <i>bona</i>	☐ δοτική προσωπική
7) <i>antiqui</i>	☐ αντικείμενο
	☐ γενική υποκειμενική
	☐ κατηγορούμενο
	☐ επιρρ. προσδ. τρόπου

αφαιρετική συγκριτική

3. Συνδυασμός ασκήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να εξετάσετε αν οι παρακάτω χαρακτηρισμοί είναι ορθοί ή εσφαλμένοι και να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο. Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας στην περίπτωση που θεωρείτε κάτι εσφαλμένο:

	Σωστό	Λάθος
α) <i>Horatii</i> : γενική ενικού	☐	☐
β) <i>verbis</i> : αφαιρετική πληθυντικού	☐	☐
γ) <i>sermone</i> : αφαιρετική ενικού	☐	☐
δ) <i>annis</i> : δοτική πληθυντικού	☐	☐
ε) <i>vis</i> : ονομαστική ενικού	☐	☐
στ) <i>homo</i> : ονομαστική ενικού	☐	☐
ζ) <i>bona</i> : ονομαστική πληθυντικού	☐	☐
η) <i>antiqui</i> : γενική ενικού	☐	☐
θ) <i>id</i> : ονομαστική ενικού	☐	☐
ι) <i>verbum</i> : ονομαστική ενικού	☐	☐

2. Ο τύπος “*virī*” της πρώτης περιόδου του κειμένου είναι:

- α) *δοτική ενικού*
- β) *αφαιρετική ενικού*
- γ) *γενική ενικού*
- δ) *ονομαστική πληθυντικού*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. Η υποτακτική της τελευταίας πρότασης του κειμένου είναι:

- α) *δυνητική*
- β) *απορηματική*
- γ) *παραχωρητική*
- δ) *προτρεπτική*
- ε) *ευχετική*

Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

4. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που δίδονται μέσα στις παρενθέσεις τη λέξη που κάθε φορά απαιτείται, αφού τη μεταφέρετε στον κατάλληλο τύπο. Να προσέξετε ώστε οι προτάσεις να είναι νοηματικώς αποδεκτές. Να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς των παραβολικών προτάσεων.
- α) *Antiquissimi* *non ut Sicani et Pelasgi, qui primi Italiam*
....., *loquebantur inter se, sed ut viri aetatis*
..... (colo, vir, suus)
- β) *Tu nunc sic*, *quasi unus ex antiquis Sicanis aut Pelasgis*
..... (loquor, sum)
- γ) *Sic illi*, *quasi omnia* (loquor πρτ., scio)
- δ) *Omnes* *admirabantur, quod sic*,
quasi senex (adulescens, loquor, sum)
- ε) *Noli* *et* *sic, ut multi*, *sed dic et fac*
sic, ut ipse (dico, facio, volo, sentio)
- στ) *Nolite credere*; *illi alia* *et*
..... (facio, ille πληθ., dico)
- ζ) *Nos similiter* *ac loquimur; vos alia sentitis*
et (sentio, loquor)
- η) *Hunc nemo pecunia* *potest, quod divitias tam*
contemnit quam *Curius Dentatus*
(corrumpo, contemno πρτ., is)
- θ) *Scipio tam pauper* *quam Menenius Agrippa. Scipio nihil*
..... *reliquerat, Menenius Agrippa aere collato*
..... (sum πρτ., filia, funeror)
- ι) *Hic tam plane ac dilucide* *quam Curius et Fabricius et*
..... *antiquiores Horatii.* (loquor, hic)